

УДК 338.24

JEL M21, O14, P17

DOI 10.33244/2617-5932.6.2020.135-144

Н. О. Ружинська,

к.е.н.,

Університет ДФС України

e-mail: timonia@ukr.net

ORCID ID 0000-0002-6424-2928

СИСТЕМА ПОКАЗНИКІВ АНАЛІЗУ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ЖИТЛОВО- КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

Діяльність підприємств житлово-комунального господарства потребує наявності необхідної кількості знань і вмінь для організації та підтримки конкурентоспроможності і розвитку в умовах зміни та реформації внутрішнього економічного середовища, що потребує відповідних аналітичних досліджень. У роботі детально викладена система показників аналізу розвитку підприємств житлово-комунального господарства, яка включає в себе одинадцять агрегованих груп. Запропонована автором система показників розвитку підприємств житлово-комунального господарства надасть можливість виявити проблемні напрями діяльності; сприяти розробленню відповідних заходів для запобігання негативних тенденцій у роботі як підприємств, так і всього житлово-комунального господарства країни в перспективі; розширити поле для діяльності інвесторів; дати змогу створенню та формуванню ефективного власника житла; ціновій доступності житлово-комунальних послуг; підвищити якість наданих послуг та задоволення нагальних потреб мешканців держави через безпосереднє застосування стандартів якості житлово-комунальних послуг.

Ключові слова: житлово-комунальне господарство, житлово-комунальні послуги, комунальне господарство, підприємства житлово-комунального господарства, система показників розвитку.

Н. А. Ружинская. Система показателей анализа развития предприятий жилищно-коммунального хозяйства

Деятельность предприятий жилищно-коммунального хозяйства требует наличия необходимого количества знаний и умений для организации и поддержки конкурентоспособности и развития в условиях изменения и реформации внутренней экономической среды, что требует соответствующих аналитических исследований. В работе подробно изложена система показателей анализа развития предприятий жилищно-коммунального хозяйства, которая включает в себя одиннадцать агрегированных групп. Предложенная автором система показателей развития предприятий жилищно-коммунального хозяйства позволит выявить проблемные направления деятельности; способствовать разработке соответствующих мер по предотвращению негативных тенденций в работе как предприятий, так и всего

жилищно-комунального господарства країни в перспективі; розширить поле для діяльності інвесторів; дасть можливість створенню і формуванню ефективного власника жилья; ценової доступності жилищно-комунальних послуг; підвищить якість надаваних послуг і задоволення насущних потреб жителів держави через безпосереднє застосування стандартів якості жилищно-комунальних послуг.

Ключові слова: жилищно-комунальне господарство, жилищно-комунальні послуги, комунальне господарство, підприємства жилищно-комунального господарства, система показників розвитку.

Мета статті. Метою статті є висвітлення запропонованої автором системи показників аналізу розвитку житлово-комунального господарства та визначення перспектив подальшого їх удосконалення.

Постановка проблеми. Кожний мешканець України відчуває на собі безпосередній вплив стану житлово-комунального обслуговування, бо саме підприємства житлово-комунального господарства надають послуги і є одними з важливих частин територіальної інфраструктури. Разом з тим житлово-комунальне господарство є найбільш відсталим сегментом економічної діяльності України. Воно перебуває у досить важкому становищі, про що свідчить високий рівень технічного зносу основних засобів, інфраструктурних елементів і об'єктів житлово-комунального господарства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання аналізу розвитку житлово-комунального господарства є предметом досліджень багатьох вітчизняних учених. Теоретичні, методологічні та прикладні питання аналізу розвитку житлово-комунального господарства висвітлені у працях В. П. Полуянова, Н. С. Попович [9], О. В. Демченко [4], Ю. Г. Леги, Т. М. Качали, Н. Ф. Четової [5; 6], А. В. Григоровича [3] та багатьох інших. Водночас, враховуючи попередні дослідження, виникає нагальна потреба в систематизації показників аналізу розвитку житлово-комунального господарства в цілому та за видами діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вітчизняні вчені, спираючись на власні дослідження, наводили показники для аналізу житлово-комунального господарства з різних сторін. Такі переліки показників досить вузько висвітлювали діяльність та стан житлово-комунального господарства. В. П. Полуянов та Н. С. Попович [9] не наводили аналіз стану житлового фонду та об'єктів благоустрою, транспортного забезпечення, інженерних мереж житлово-комунального господарства. О. В. Демченко [4] висвітлював діяльність підприємств житлово-комунального господарства з позиції рівня оплати послуг населенням. Ю. Г. Лега, Т. М. Качала, Н. Ф. Четової [5; 6] не відображали прогнозовані показники діяльності житлово-комунального господарства на майбутні періоди. А. В. Григорович [3], який навів, на нашу думку, найбільш змістовний перелік показників, не зазначив індикатори стратегічних прогнозованих показників діяльності житлово-комунального господарства в цілому.

Спираючись на аналіз наукових праць вітчизняних учених та досліджень автора, можемо запропонувати власну систему показників аналізу розвитку житлово-комунального господарства з використанням інформації офіційної та відомчої державної статистики, даних вибіркового обстеження і опитувань населення та спеціалістів житлово-комунального господарства, яка включає в себе 11 агрегованих груп (рис. 1).

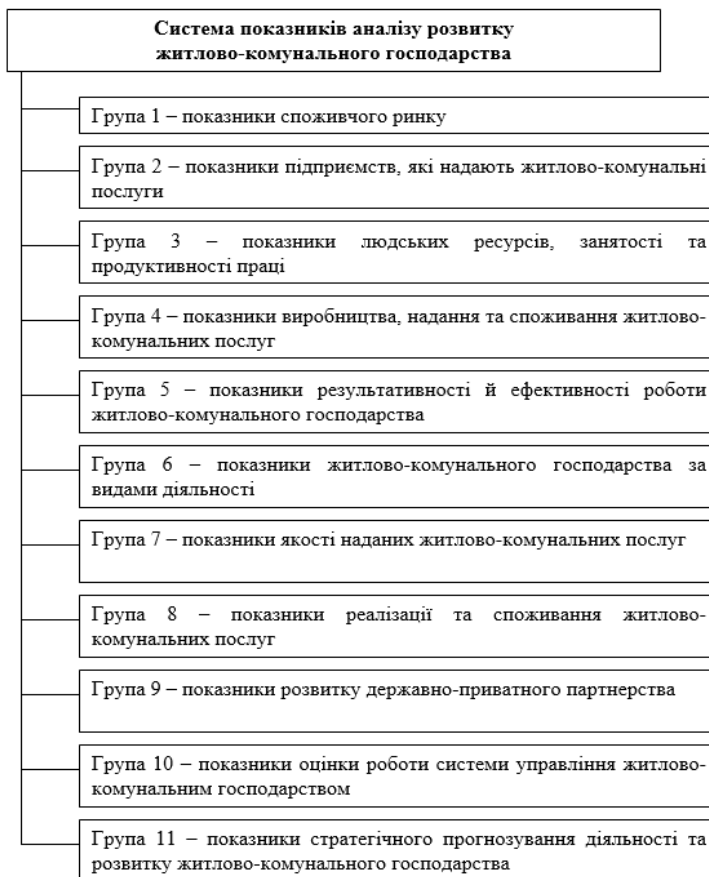

Рис. 1. Система показників аналізу розвитку підприємств житлово-комунального господарства

Джерело: розроблено автором.

Група 1 – показники споживчого ринку: валовий внутрішній продукт, грн; видатки з бюджету на житлово-комунальне господарство, грн; субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на капітальний ремонт у житлово-комунальному господарстві, грн; індекс споживчих цін на житло, воду, електроенергію та інші види палива, %; доходи населення, грн; витрати населення, грн; обсяг реалізованих послуг житлово-комунального господарства, грн; кількість суб'єктів господарювання, у т. ч. підприємств житлово-комунального господарства, од.; кількість населення, осіб; структура населення, його доходи та витрат України, %; індекс споживчих цін, %; індекс купівельної спроможності послуг житлово-комунального господарства, який визначається добутком часток фактичного споживчого доходу, обсягом наданих послуг житлово-комунального господарства та чисельністю населення, %.

Група 2 – показники підприємств, які надають житлово-комунальні та комунальні послуги, це – група показників, що характеризують наявність підприємств, які надають

житлово-комунальні послуги, їх структуру, потужність, рівень спеціалізації, забезпеченість цими підприємствами кількості споживачів та ступінь навантаження, а також оцінюють рівень їх територіальної диференціації та розвитку: кількість підприємств житлово-комунального господарства, од.; рівень спеціалізації підприємств житлово-комунального господарства (%) – визначається як співвідношення кількості спеціалізованих підприємств житлово-комунального господарства до загальної їх кількості або обсягу наданих послуг спеціалізованих підприємств до загальної кількості наданих послуг [11], забезпеченість споживачів житлово-комунальних послуг (кількість споживачів) об'єктами, що надають ці послуги (одиниць); радіус обслуговування споживачів житлово-комунальних послуг, км; рівень забезпеченості споживачів житлово-комунальними послугами або ступінь задоволення попиту споживачів житлово-комунальних послуг (%) – визначається відношенням кількості фактично не забезпечених споживачів житлово-комунальними послугами до кількості забезпечених ними споживачів; рівень забезпеченості споживачів надавачами житлово-комунальних послуг (%) – визначається відношенням кількості надавачів житлово-комунальних послуг до кількості не забезпечених ними споживачів; рівень обслуговування житлово-комунальними послугами – це вимірник ступеня своєчасного задоволення попиту на житлово-комунальні послуги для задоволення потреб споживачів цих послуг – визначається діленням обсягу наданих житлово-комунальних послуг на попит цих послуг, %; коефіцієнт варіації показників забезпеченості підприємствами-надавачами житлово-комунальних послуг. Варіювання вважається слабким, якщо коефіцієнт варіації менший 10 %. Якщо цей коефіцієнт має значення 11–25 %, варіювання буде середнім. За коефіцієнтом варіації більшим за 25 % варіювання є значним [13] навантаження кількості споживачів житлово-комунальних послуг на один об'єкт надавача житлово-комунальних послуг. Визначається як відношення кількості споживачів житлово-комунальних послуг до кількості надавачів житлово-комунальних послуг; коефіцієнт локалізації підприємств-надавачів житлово-комунальних послуг, який визначається як відношення частки обсягу наданих послуг підприємствами житлово-комунального господарства загальним обсягом виробництва регіону до частки обсягу наданих послуг підприємствами житлово-комунального господарства у виробництві країни. Якщо за розрахунком коефіцієнт локалізації рівний або більший одиниці, обсяг наданих послуг підприємствами житлово-комунального господарства в регіоні належить до спеціалізованих; якщо менше одиниці – має обслуговуюче значення або визначається відношенням кількості об'єктів-надавачів житлово-комунальних послуг до кількості населених пунктів різної густоти населення у регіоні [13]; інтенсивність структурних зрушень споживання послуг, яка оцінюється за допомогою середнього лінійного відхилення часток спожитих послуг або середнього квадратичного відхилення часток спожитих послуг [13]; коефіцієнт територіальної привабливості, який визначається як співвідношення максимальної середньої ціни за послуги у межах населеного пункту із середньою ціною на послуги в районі чи регіоні; індекс насиченості надання житлово-комунальних послуг, який визначається співвідношенням середніх витрат населення регіону (населеного пункту) на житлово-комунальні послуги із загальною кількістю об'єктів, що надають житлово-комунальні послуги, які розміщені на досліджуваній території, %; темп зростання (приросту) кількості об'єктів з надання житлово-комунальних послуг, показників забезпеченості споживачів житлово-комунальними послугами і коефіцієнтів навантаження, локалізації та територіальної привабливості, %.

Група 3 – показники людських ресурсів, зайнятості та продуктивності праці. Ця група показників показує стан зайнятості населення під час надання житлово-комунальних послуг, розмір заробітної плати працівників цієї сукупності видів діяльності та дає можливість оцінити продуктивність праці, територіальну диференціацію та розвиток цих показників: середньооблікова чисельність працівників під час надання житлово-комунальних послуг, осіб; середньооблікова чисельність працівників у разі надання житлово-комунальних послуг з відповідною кваліфікацією та освітою, осіб; середньомісячна заробітна плата під час надання житлово-комунальних послуг, грн; частка заробітної плати у собівартості послуг житлово-комунального господарства, %; рівень зайнятості населення у разі надання житлово-комунальних послуг – визначається як відношення кількості зайнятого населення під час надання житлово-комунальних послуг до всього працездатного населення в цілому або за регіонами, % [13]; рівень продуктивності праці – характеризує ефективність використання робочої сили в сукупності видів діяльності житлово-комунального господарства, який визначається відношенням загальної кількості наданих послуг у вартісному вираженні вироблених за одиницю часу або витратою робочого часу до загальної кількості наданих послуг (продуктивність праці і трудомісткість праці) [13]; показники руху чисельності працівників під час надання житлово-комунальних послуг, такі як коефіцієнт обороту з прийому та звільнення, коефіцієнт плинності, постійності кадрів [13].

Група 4 – показники виробництва, надання та споживання житлово-комунальних послуг, що характеризують обсяг, структуру, регіональну диференціацію та розвиток житлово-комунального господарства: обсяг реалізованих послуг житлово-комунального господарства всього та населенню зокрема, грн; загальний обсяг споживання послуг житлово-комунального господарства, який визначається відношенням річного обсягу споживання житлово-комунальних послуг до середньорічної чисельності населення, що, у свою чергу, залежить від рівня душевого споживання обсягу житлово-комунальних послуг, ціни на ці послуги та чисельності споживачів послуг, грн [13]; валовий внутрішній продукт України, грн; видатки з бюджету на житлово-комунальне господарство, грн; структура наданих житлово-комунальних послуг, %; індекс активності споживання послуг житлово-комунального господарства, визначається співвідношенням частки регіону обсягом реалізованих послуг житлово-комунального господарства та частки регіону в загальній чисельності населення країни, %; коефіцієнт локалізації обсягу спожитих/наданих житлово-комунальних послуг, який показує співвідношення частки населення окремого регіону в загальній чисельності населення і частки обсягу спожитих житлово-комунальних послуг окремого регіону загальному обсягом наданих житлово-комунальних послуг України, % [13]; коефіцієнт концентрації обсягу спожитих/наданих житлово-комунальних послуг, який використовується для оцінювання рівномірності розподілу обсягу спожитих житлово-комунальних послуг, % [13]; коефіцієнт варіації обсягу спожитих/наданих житлово-комунальних послуг, %.

Група 5 – показники результативності й ефективності роботи житлово-комунального господарства: фінансові результати підприємств житлово-комунального господарства, грн; обсяг дебіторської заборгованості роботи підприємств житлово-комунального господарства та у розрізі категорій споживачів житлово-комунальних послуг, грн; сума кредиторської заборгованості роботи підприємств житлово-комунального господарства, грн; обсяг інвестицій, грн; собівартість житлово-комунальних послуг, грн; рівень відшкодування витрат за тарифами; рівень заборгованості із заробітної плати в сукупності

видів діяльності житлово-комунального господарства; нарахування населенню до оплати за житлово-комунальні послуги, грн; оплата населенням за житлово-комунальні послуги, грн; рівень оплати населенням за житлово-комунальні послуги, %; середній термін заборгованості населення за всі послуги, місяці; кількість сімей, яким призначено субсидії на оплату житлово-комунальних послуг, од.; загальна сума субсидій на оплату житлово-комунальних послуг, грн; рентабельність операційної діяльності під час надання житлово-комунальних послуг, %; інтегрований показник відносного приросту рівня благоустрою житлового фонду – визначається як добуток величин, таких як відносний приріст питомої ваги загальної площі, обладнаної водогоном, каналізацією, центральним опаленням, газом, гарячим водопостачанням, ваннами, підлоговими електроплитами, який визначається за формулою (1) [10]:

$$\hat{E}^b = \prod_{i=1}^i b_i, \quad (1)$$

де b – відносний приріст питомої ваги загальної площі, обладнаної водогоном, каналізацією, центральним опаленням, газом, гарячим водопостачанням, ваннами, підлоговими електроплитами;

K_b – інтегрований показник ефективності діяльності житлово-комунального господарства України – розраховується на підставі статистичних даних. Для розрахунку використовується формула (2) [10]:

$$\hat{E}^f = \prod_{i=1}^5 \tilde{N}_i \cdot \frac{\hat{E}^{(b)}}{\tilde{N}_6}, \quad (2)$$

де $C1$ – відносний приріст загального обсягу послуг, реалізованих житлово-комунальним господарством;

$C2$ – відносний приріст обсягу послуг, реалізованих житлово-комунальним господарством населенню;

$C3$ – відносний приріст середньомісячної заробітної плати в житлово-комунальному господарстві;

$C4$ – відносний приріст загальної площі житлового фонду;

$C5$ – відносний приріст видатків з бюджету на житлово-комунальне господарство;

$C6$ – відносний приріст ветхого та аварійного житлового фонду;

\hat{E}^b – інтегрований показник відносного приросту рівня благоустрою житлового фонду.

Група 6 – показники роботи житлово-комунального господарства за видами діяльності (житлове господарство, водогінно-каналізаційне господарство, комунальна теплоенергетика, благоустрій та комунальне обслуговування), які запропоновані Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України у паспортах житлово-комунального господарства: 1. Житлове господарство: 1.1. Стан гуртожитків; 1.2. Ліфтове господарство. 2. Водогінно-каналізаційне господарство: 2.1. Стан забезпечення питним водопостачанням; 2.2. Стан централізованих систем водовідведення. 3. Комунальна теплоенергетика. 4. Благоустрій та комунальне обслуговування: 4.1. Побутові відходи; 4.2. Транспортне господарство (автобуси, тролейбуси, трамваї, метро, літаки та ін.); 4.3. Дорожньо-мостове господарство; 4.4. Стан зовнішнього освітлення; 4.5. Стан зеленого господарства; 4.6. Стан ритуального обслуговування.

Група 7 – показники якості наданих житлово-комунальних послуг: рівень відповідності житлово-комунальних послуг вимогам нормативів, стандартів.

Група 8 – показники реалізації та споживання послуг житлово-комунального господарства: дебіторська заборгованість за послуги житлово-комунального господарства, грн; кредиторська заборгованість за послуги житлово-комунального господарства, грн; стан оплати населенням за послуги житлово-комунального господарства, грн; середні тарифи та рівень відшкодування собівартості за тарифом для населення за послуги житлово-комунального господарства; середні тарифи за послуги житлово-комунального господарства для комерційних споживачів [14].

Група 9 – показники розвитку державно-приватного партнерства: кількість об'єктів, залучених до державно-приватного партнерства, які здані в концесію, од.; кількість об'єктів, залучених до державно-приватного партнерства, які перебувають в оренді, од.; кількість укладених угод спільної діяльності підприємств, залучених до державно-приватного партнерства, од.

Група 10 – показники оцінки роботи системи управління житлово-комунального господарства: загальна кількість об'єднань співвласників багатоквартирних будинків, од.; загальна кількість приватних підприємств, які надають послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, од.; загальна кількість служб єдиного замовника, од.

Група 11 – показники стратегічного прогнозування діяльності та розвитку житлово-комунального господарства, які використовуються як у теоретико-пізнавальному напрямі для вивчення й удосконалення методики робіт із складання прогнозів [2] виявлення тенденцій, що є характерними для діяльності та розвитку житлово-комунального господарства [12], так і в управлінському, де використання прогнозів економічного і соціального розвитку житлово-комунального господарства сприяє створенню оптимальних умов для забезпечення прийняття правильних управлінських рішень: показники операційної діяльності; показники інвестиційної діяльності; показники інноваційної діяльності; показники фінансової діяльності; показники оцінки банкрутства підприємств.

Наведений автором перелік показників не є повним та досконалим. У цьому напрямі є ще багато недоопрацьованих моментів. Та разом з тим впровадження в практику запропонованої системи показників комплексного, системного аналізу дасть можливість значно доповнити наукові розробки та допоможе, на думку автора, не тільки проаналізувати та порівняти результати, а й виявити резерви діяльності та розвитку житлово-комунального господарства, спрогнозувати його діяльність, розвиток з урахуванням економічних змін у країні, визначити стратегічні напрями.

Висновки. Дослідження існуючих методик аналізу розвитку житлово-комунального господарства дало можливість зробити висновки, що на сьогодні вони є різноманітними та багатогранними за аналізом за різними ознаками. Автором запропонована власна система показників для аналізу розвитку житлово-комунального господарства, яка включає в себе одинадцять агрегованих груп. Запропонована система показників є складовою розробленої автором методики комплексного, системного аналізу сукупності видів діяльності житлово-комунального господарства, яка дозволить більш детально розглядати функціонування цього сегмента національної економіки для виявлення резервів діяльності. Разом з тим ця система показників дозволяє спрогнозувати його діяльність для визначення стратегічних напрямів розвитку житлово-комунального господарства. Це, в свою чергу, дасть можливість: виявити проблемні напрями діяльності; сприяти розробленню відповідних заходів для запобігання негативних тенденцій у роботі не тільки підприємств житлово-

комунального господарства, а й усього житлово-комунального господарства країни в перспективі; розширити поле для діяльності інвесторів; дати змогу створенню та формуванню ефективного власника житла; ціновій доступності житлово-комунальних послуг; підвищити якість наданих послуг та задоволення нагальних потреб мешканців держави через безпосереднє застосування стандартів якості житлово-комунальних послуг.

Наведений перелік показників не є повним та досконалим. У цьому напрямі є ще багато недоопрацьованих моментів. Та разом з тим впровадження в практику запропонованої системи показників комплексного, системного аналізу надасть можливість значно доповнити наукові розробки та допоможе, на думку автора, не тільки проаналізувати і порівняти результати, а й виявити резерви діяльності та розвитку підприємств житлово-комунального господарства, спрогнозувати їх діяльність, розвиток з урахуванням економічних змін у країні, визначити стратегічні напрями.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безус В. О., Чикаренко І. А. Розвиток житлово-комунального господарства та інфраструктури міста: теоретико-концептуальний аспект. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2018. № 2. С. 137–141.

2. Войт Д. С., Топчій О. О. Методологічні підходи щодо ефективності розвитку житлово-комунального господарства міських агломерацій. *Економіка та держава*. 2020. № 5. С. 127–132.

3. Григорович А. В. Методичні положення щодо аналізу розвитку житлово-комунального господарства. *Університетські наукові записки*. 2005. № 4 (16). С. 363–370.

4. Димченко О. В. Житлово-комунальне господарство в реформаційному процесі: аналіз, проектування, управління: монографія / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Харків: ХНАМГ, 2009. 356 с.

5. Качала Т. М. Житлово-комунальне господарство в системі міського комплексу. К.: Наукова думка, 2008. 416 с.

6. Лега Ю. Г., Качала Т. М., Четцова Н. Ф. Вдосконалення управління житлово-комунальним комплексом України в сучасних умовах розвитку національної економіки: монографія. ЧДТУ, 2003. 220 с.

7. Лук'янов В. І. Аналіз сучасного стану та тенденцій розвитку житлово-комунального господарства регіонів України. *Проблеми економіки*. 2017. № 4. С. 206–211.

8. Лук'янов В. І. Аналіз факторів впливу на розвиток житлово-комунального господарства регіонів України. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. 2018. № 49. С. 106–115.

9. Полуянов В. П., Попович Н. С. Аналіз стану житлово-комунального господарства України. *Донбас-2020: перспективи розвитку очима молодих вчених*: матеріали V науково-практичної конференції, м. Донецьк, 25–27 травня 2010 р. Донецьк: ДонНТУ Міністерства освіти і науки, 2010. С. 758–764. URL: http://ea.donntu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/3878/1/s8_13_poluy.pdf

10. Ружинская Н. А. Оценка эффективности функционирования жилищно-коммунального хозяйства. *Научно-практический и методологический журнал «Финансы, экономика, стратегия. Серия «Инновационная экономика: человеческое измерение»*. Воронеж, 2014. № 3. С. 32–36.

11. Саркисян Л. Г., Казакова Е. Б. Организация розничной торговой сети: монографія. Донецьк: ДонГУЭТ, 2005. 152 с.
12. Солодкий В. О. Тенденції та стратегічні напрямки розвитку житлово-комунального господарства. *Вісник НУВГП. Серія «Економічні науки»*. 2019. № 1(85). С. 173–181.
13. Уманець Т. В., Пігарев Ю. Б. Статистика: навч. посіб. Вікар, 2003. 623 с.
14. Ruzhynska N., Sadchenko O., Lagodiienko V., Novykova I., Bogdanov O. Marketing Tools in Stimulating Innovative Activity of Enterprises International Journal of Management (IJM) – Scopus Indexed. Volume 11, Issue 6, June 2020, Pages 241–251 URL: www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57219234229

REFERENCES

1. Bezus, V. O. & Chykarenko, I. A. (2018). Rozvytok zhytlovo-komunalnoho hospodarstva ta infrastruktury mista: teoretyko-kontseptualnyy aspekt [Development of housing and communal services and infrastructure of the city: theoretical and conceptual aspect]. *Derzhavne upravlinnyya ta mistseve samovryaduvannya*, (2), 137–141.
2. Voyt, D. S. & Topchiiy, O. O. (2020). Metodolohichni pidkhody shchodo efektyvnosti rozvytku zhytlovo-komunalnoho hospodarstva miskyykh ahlomeratsiy [Methodological approaches to the effectiveness of housing and communal services of urban agglomerations]. *Ekonomika ta derzhava*, (5), 127–132.
3. Hryhorovych, A. V. (2005). Metodychni polozhennya shchodo analizu rozvytku zhytlovo-komunalnoho hospodarstva [Methodical provisions for the analysis of the development of housing and communal services]. *Universytetski naukovy zapysky*, (4 (16)), 363–370.
4. Dymchenko, O. V. (2009). Zhytlovo-komunalne hospodarstvo v reformatsiynomu protsesi: analiz, proektuvannya, upravlinnyya [Housing and communal services in the reformation process: analysis, design, management]. Kharkiv: KhNAMH.
5. Kachala, T. M. (2008). Zhytlovo-komunalne hospodarstvo v systemi miskoho kompleksu [Housing and communal services in the system of the city complex]. Kyiv: Naukova dumka.
6. Leha, Yu. H., Kachala, T. M., Chechetova, N. F. (2003). Vdoskonalennya upravlinnyya zhytlovo-komunalnym kompleksom Ukrayiny v suchasnykh umovakh rozvytku natsionalnoyi ekonomiky [Improving the management of housing and communal services of Ukraine in modern conditions of national economy development]. Cherkasy: ChDTU.
7. Lukyanov, V. I. (2017). Analiz suchasnoho stanu ta tendentsiy rozvytku zhytlovo-komunalnoho hospodarstva rehioniv Ukrayiny [Analysis of the current state and trends in housing and communal services of the regions of Ukraine]. *Problemy ekonomiky*, (4), 206–211.
8. Lukyanov, V. I. (2018). Analiz faktoriv vplyvu na rozvytok zhytlovo-komunalnoho hospodarstva rehioniv Ukrayiny [Analysis of the current state and trends in housing and communal services of the regions of Ukraine]. *Zbirnyk naukovykh prats Cherkaskoho derzhavnogo tekhnolohichnoho universytetu. Seriya: Ekonomichni nauky*, (49), 106–115.
9. Poluyanov, V. P. & Popovych, N. S. (May 25–27, 2010). Analiz stanu zhytlovo-komunalnoho hospodarstva Ukrayiny [Analysis of the state of housing and communal services of Ukraine]. In *Donbas-2020: perspektyvy rozvytku ochyma molodykh vchenykh: Materialy V naukovo-praktychnoyi konferentsiyi* (pp. 758–764). Donetsk: DonNTU Ministerstva osvity i nauky. URL: http://ea.donntu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/3878/1/s8_13_poluy.pdf

10. Ruzhinskaya, N. A. (2014). Otsenka effektivnosti funktsionirovaniya zhilishchno-kommunalnogo hozyaystva [Evaluation of the effectiveness of the functioning of housing and communal services]. *Nauchno-prakticheskiy i metodologicheskoy zhurnal Finansyy, ekonomika, strategiya*, seriya «Innovatsionnaya ekonomika: chelovecheskoe izmerenie», (3), 32–36.
11. Sarkysyan, L. H. & Kazakova, E. B. (2005). Orhanyzatsyya roznychnoy torhovoy sety [Organization of retail trade network]. Donetsk: DonHuEt.
12. Solodkyy, V. O. (2019). Tendentsiyi ta stratehichni napryamky rozvytku zhytlovo-komunalnoho hospodarstva [Trends and strategic directions of housing and communal services development]. *Visnyk NUVHP. Seriya «Ekonomichni nauky»*, (1(85)), 173–181.
13. Umanets, T. V. & Piharyev, Yu. B. (2003). Statystyka [Statistics]. Kyiv: Vikar.
14. Ruzhynska, N., Sadchenko, O., Lagodiienko, V., Novykova, I., Bogdanov, O. (June 2020). Marketing Tools in Stimulating Innovative Activity of Enterprises International Journal of Management (IJM), (11(6)), 241–251. URL: www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57219234229

**Nataliia O. Ruzhynska, PhD in Economics, University of State Fiscal Service of Ukraine
System of Development Analysis Indicators Enterprises of Housing and Communal Services**

Delays in the reform of housing and communal services have led to the fact that enterprises in the industry are unable to work effectively in market conditions, and consequently the quality of service is at an inadequate level. The activities of housing and communal services require the necessary amount of knowledge and skills to organize and maintain competitiveness and development in a changing and reforming domestic economic environment, which requires appropriate analytical research.

The purpose of the work is to highlight the proposed system of indicators of analysis of the development of housing and communal services and determine the prospects for further improvement.

The research was conducted using the abstract-logical method – with theoretical generalization and formulation of conclusions; economic and statistical – in the development of a system of indicators for the development of housing and communal services; monographic – in the study of literary sources and the study of the development of the problems.

The system of indicators of the analysis of development of the enterprises of housing and communal services is in detail stated in work. Which includes eleven aggregate groups. The system of indicators of development of the enterprises of housing and communal services offered by the author will give the chance to reveal problem directions of activity; to promote the development of appropriate measures to prevent negative trends in the work of both enterprises and the entire housing and communal services of the country in the future; expand the field for investors; to enable the creation and formation of an effective homeowner; affordability of housing and communal services; to improve the quality of services provided and meet the urgent needs of state residents through the direct application of quality standards for housing and communal services.

Key words: communal services, enterprises of housing and communal services, housing and communal services, housing and communal services, system of development indicators.

Стаття надійшла до редколегії 5 листопада 2020 року